

Rajko Radivojac, "Beogradski pčelar", br. 10/2012

Ove dve teme imaju veliki značaj u svakoj tehnologiji pčelarenja. Ovo je takodje, jedna od oblasti u pčelarstvu u kojoj vladaju velike zablude. Kad proučavamo pčelarsku literaturu iz tridesetih godina prošlog veka, vidimo da se, u stvari, nismo puno pomakli od tog vremena. Pčelari su i tada imali iste ili slične probleme, a nivo znanja o pčelama nije bio bitno manji od današnjeg. Jasno je vidljivo da savremeno pčelarstvo ne počinje od nas, a nadam se da neće završiti sa nama. Ovaj tekst otvara neka pitanja o kojima bi naši pčelarski autoriteti konačno trebalo javno izneti svoj stav.

Dosta literature o pčelarstvu koja nam je dostupna je prpisivačkog karaktera. Tvdnje autora knjiga o pčelarstvu se uzimaju zdravo za gotovo, kao nepobitne činjenice, bez ikakve provere ili kritičkog osvrta. Tудje zablude prihvatamo kao vrhunsku istinu i spremni smo je braniti po svaku cenu, bez valjanih argumenata. Zašto je to tako?

Možda zato što o pčelama znamo suviše malo da bismo izveli svoje zaključke ili se plašimo sučeliti mišljenje sa takozvanim pčelarskim autoritetima iz okruženja i sveta.

Kada je u pitanju uzimljanje pčela, literatura i praksa kažu da pripreme počinju koncem jula ili početkom avgusta, zavisno od područja gde se pčelari. To je vreme kada se dopunjuju zalihe hrane i matica stimuliše na što veće zaleganje. Poznato je da pčele u zimu treba da udju što brojnije. Postavlja se pitanje da li zaista možemo uticati da matica u tom periodu zaleže jaja iz kojih će se izvesti zimske pčele za koje znamo da se i morfološki razlikuju od letnjih pčela. Moguće je uticati da matica, u tom periodu, razvije velike površine legla. Da li će zimska pčela biti zastupljena u većem ili manjem procentu, pitanje je koje traži odgovor. Ovo je lako proveriti.

U dva društva približno iste strukture i snage, na istom pčelinjaku, sa maticama iste starosti, doda se jednaka količina sirupa, bez ikakvog dodatka, za dopunu hrane. Jedno društvo se nakon toga stimulatивно prihranjuje, a drugo ne. Koncem septembra biće vidljiva razlika u brojnosti ovih društava, ali početkom novembra društva će imati približno jednak broj pčela. Lako je zaključiti da nismo mogli da utičemo na brojnost zimske pčele. Zašto se onda pokušavamo petljati u prirodu?

U literaturi se prepisuje i navodi podatak da pčelinje društvo treba da udje u zimu sa oko 30.000 jedinki. Nigde nisam našao podatak ko je izvorni autor te tvrdnje. Ko je, pred zimu, pobio pčelinje društvo i prebrojao pčele? Ako neko i jeste, da li to vredi i za naše uslove, za našu rasu pčela?

U pripremu za zimu spada i borba protiv varoe. Ovu oblast neću opširno komentarisati. Činjenica je da se mnogo preteruje. Pčele se dime nebrojeno mnogo puta i stalno inoviraju metode da se u košnicu što brže ubace što veće količine dima sa otrovnim preparatom. Da li je to dobro? Ko je uradio istraživanja i propisao maksimalnu dozu preparata? Da li je minimalna doza iz uputstva za upotrebu, zaista pravilno određena? Sve su to bitna pitanja na koje nemamo odgovore.

Utopljanje košnice je posebna priča. Tu su pčelari pokazali svoju maštovitost. Košnice se utopljavaju raznim materijalima. U raznim kombinacijama koriste se novinski papir, stiropor, najlon, karton, terpapier, staklena vuna, ćebad i slično. Utopljanje iziskuje i određen trud, što nije zanemarljivo. Ali, da li je sve to potrebno i opravdano? U mnogim knjigama sam pročitao da pčele nikad ne uginu od hladnoće, a to potvrđuje i naša pčelarska praksa.

Svi znamo da pčele greju samo klube, a ne čitavu košnicu. Pa, zašto onda utopljavamo? Utopljanje košnica je još jedan postupak koje se, zbog nekritičke prepisivačke literature, odomaćio u pčelarskoj praksi, bez ikakvog opravdanja. Ako na pčelinjaku imamo praznu košnicu sa ugradjenim voštanim osnovama u doba rojenja, veoma retko će sam roj ući u nju. Lako je zaključiti da košnice, u stvari, ne odgovaraju pčelama. Zato one traže druga staništa koja zadovoljavaju njihove potrebe. Svi znamo da pčele, u jesen, zatvaraju otvore na košnicama koji im ne odgovaraju. Propolisom zalepe i poklopnu dasku, ali ne hermetički. Uvek ostave neke otvore da imaju ventilaciju kakva im odgovara. E, tu se sad pojavi pčelar koji misli da zna više od pčela šta pčelama odgovara, pa te otvore prekrije raznim materijalima.

Dakle, u neprirodnoj i neadekvatnoj sredini, na saću čija je osnova puna parafina, gušena

otrovnim dimom, opterećena preradom šećera, često uznemiravana i mučena suvišnom vlagom zbog utopljavajućeg materijala i loše ventilacije, pčela treba da dočeka proleće, ostane zdrava i još da nam podari med i polen. Da nije malo previše? Sve ovo je veoma lako proveriti u praksi.

Opet ona dva društva iste snage u novembru. Jedno utoplimo i ušuškamo, a drugo ne. Na proleće ćemo utvrditi da su oba društva prezimela uspešno, ali da društvo koje nismo utopljavali nema vlažnu poklopnu dasku i budjave okvire sa strane. Opet pitanje: "Zašto raditi nešto suvišno i štetno, samo zato što to piše u nekoj knjizi, kad praksa govori suprotno?" Uslovi zimovanja pčela u Kanadi, Sibiru ili Švajcarskoj su bitno drukčiji nego naši. Njihova iskustva nisu ista kao naša. Zašto prepudujemo, kao da nemamo zdrave domaće pameti?

Zimovanje pčela je period u kome pčele veoma malo opšte sa prirodom. U tom periodu pčelama je potreban samo mir. Zašto im smetamo, lupkamo po košnicama da čujemo zujanje, duvamo na leto, otvaramo kmošnice, dodajemo pogače, stavljamo najlon preko okvira sa klubetom, dodajemo ili menjamo utopljavajući materijal? Da li je sve to zaista potrebno?

Zadnji godina i kod nas je došlo do velikih uginuća pčela. Krive su nam klimatske promene, virusi, varoa i druge bolesti, loši lekovi i nepoznati uzroci. Možda smo, ipak, krivi mi, pčelari, sa našim zabudama i pokušajima da se mešamo u prirodu. Ili su, možda, ipak, najviše krivi oni koji šire zablude, odnosno neki od predavača i pisaca u pčelarstvu, koji iznose tvrdnje ljudi iz belog sveta kao apsolutno i jedino tačne, bez imalo volje za kritički osvrt. Ako upropastimo naše pčele, sve ostalo u pčelarstvu postaje beznačajno. Nema pčelarstava bez pčela. Hajde da svi razmislimo malo o tome. {jcomments on}